

високі професійні знання, а й досвід роботи в цій області. Думається, що назріло питання про створення сімейних судів і в Україні.

Завдання держави, на мою думку, полягає у тому щоб створити такі умови, при яких підлітки не лише будуть відбувати покарання, а й зрозуміють протиправність своїх дій та навчатися усвідомлювати всю повноту своїх вчинків та наслідки до яких вони могут привести.

Про деякі історичні аспекти протидії розслідування злочинів, вчинених у місцях позбавлення волі

Карпенко Н.В., здобувач кафедри кримінального процесу НАВС

Здавна дослідники небезпідставно звертають увагу на те, що місця позбавлення волі часто впливають на особистість як криміногенний фактор. Більш того, існує єдність у висновках багатьох вчених, що при вивченні причин зазначеної поведінки необхідно враховувати не тільки самі дії, а й події, які їм передували, адже особистість та її світогляди формуються, перш за все, під впливом соціальних факторів [1, с. 25]. Важливим у зв'язку з цим є й інший висновок по суті означеної проблематики: сутність людської поведінки, її спрямованість та зміст мають, насамперед, соціальні причини виникнення та значення. Саме зазначені обставини й були враховані у ході даного дослідження при вивченні історичних засад формування протидії досудовому розслідуванню злочинів у місцях позбавлення волі. Зокрема, встановлено, що між засудженими, як і в інших соціальних групах, встановлюються зв'язки двох видів: формальні та неформальні. При цьому неформальні зв'язки, за певних умов, набувають характеру неформальної організації, а саме: опинившись у місцях позбавлення волі, засуджений зіштовхується з таким явищем, як «друге життя» – це явище і є неформальною системою самоорганізації засуджених, що склалась століттями та виступає однією з детермінант, що породжує та обумовлює протидію засуджених у ході досудового розслідування злочинів, вчинених в УВП. Так, проведений аналіз історичної практики, пов'язаної з подоланням протидії досудовому слідству з боку засуджених у місцях позбавлення волі, засвідчує, що однією з причин цього явища є протидія у галузі суспільної свідомості покарання, що створюється внаслідок взаємодії звичаїв, традицій, моделей поведінки і моралі, стереотипів злочинного середовища («злочинної субкультури») з однорівневими для них загальнолюдськими цінностями культури та соціально-позитивними звичаями цієї галузі [2, с. 335]. Історія місць позбавлення волі України свідчить й про те, що одним з найбільш ефективних інструментів протидії засуджених як адміністрації УВП так і досудовому слідству було їх об'єднання у злочинні спільноти. Як з цього приводу зробив висновок К. В. Муравйов, історичний досвід показує, що люди завжди вживали тільки у випадку об'єднання і виконання певних правил та норм поведінки. Тому можна вважати, що виникнення «другого життя» має об'єктивний характер [3, с. 53]. Цей самий автор досить ґрунтовно довів й особливості об'єднань засуджених у місцях позбавлення волі: а) примусовість її створення (без участі членів спільноти); б) наповненість життя спільноти антисоціальними явищами, що здебільшого досягають рівня

злочину; в) значний заряд антисуспільних агресивних тенденцій; г) перекручені моральні уявлення про стосунки між людьми; ґ) активна еґоїстична позиція неформальних груп та окремих індивідів [3, с. 54].

Значені висновки викладені в роботах й інших дослідників (А.І. Гурова, В.Ф. Пирожкова, Д.І. Корецького та ін). При цьому К.В. Муравйов переконаний, що потрібно вести мову не про середовище, а про так звану «спільноту засуджених», так як поняття «середовище» є більш широким, а «спільнота засуджених» – складовою частиною [3, с. 151]. З чим можна погодитись.

Список використаних джерел:

1. Володазский Б. Ф., Ватутин Ю. А. Преступные группировки. Их обычаи, традиции, «законы» (прошлое и настоящее). – Омск: ОВШ МВД СССР, 1979. – 61 с.
2. Преступность среди социальных подсистем. Новая концепция и отрасли криминологии / под ред. Д. А. Шестакова. – СПб.: Изд-во «Юридический центр Пресс», 2003. – 353 с.
3. Муравйов В. К. «Арештанська спільнота» як суспільно-психологічний феномен у місцях позбавлення волі //Проблеми пенітенціарної теорії і практики. – К.: КІВС, 2000. – № 5. – С. 151-157.

Кримінально-правова характеристика незаконного заволодіння транспортними засобами в Україні

Квінікадзе О.Б., аспірант Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»

В науці загальновідомим є висновок про те, що наукова характеристика злочинів, як і будь-який інший вид наукового знання, належить до різних наук, відповідно до їх предмета та наукового інтересу. При цьому щодо злочину як кримінально-правового поняття, то, як обґрунтовано зауважив О.Г. Кулик, значущою є, насамперед, кримінально-правова характеристика, що складається, як правило, за ознаками складу злочину [1, с.75]. Проте досі в науці кримінального права не має єдності думок щодо змісту даного поняття. Зокрема, одні науковці, вживаючи його у назві своїх робіт, так і не виводять його формальних ознак та в цілому зміст. Інші вчені зводять це поняття до аналізу складу злочинів, як правило, в науково-практичних коментарях або підручниках чи інших навчально-методичних виданнях; а треті – до кваліфікації злочинів [2]. Поряд з цим, тривалий час серед вчених дискутується питання про співвідношення кримінально-правової та криминологічної характеристики видів злочинів, частина з яких вважає, що остання повністю включає першу, коли йдеться про кримінально-правові ознаки злочинів [3, с.11-12].

У цій роботі під кримінально-правовою характеристикою незаконного заволодіння транспортними засобами розуміється його теоретико-правова оцінка з огляду підстав кримінальної відповідальності, суспільної небезпечності, протиправності та караності, а також аналізу складу злочину та його кваліфікуючих ознак. Необхідність розгляду кримінально-правової характеристики зазначеного злочину саме у такому змісті обумовлена змістом запобігання незаконному заволодінню транспортними засобами та теоретико-прикладними завданнями щодо формування науково обґрунтованих заходів з цього приводу.